

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ

МАТЕРІАЛИ
XXV МІЖНАРОДНОГО НАУКОВО-ПРАКТИЧНОГО
ФОРУМУ

**ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА РОЗВИТКУ
АГРОПРОМИСЛОВОГО
КОМПЛЕКСУ**

02–04 жовтня 2024 року

Дубляни 2024

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Василь ЛОПУШНЯК – голова, професор, в.о. ректора Львівського НУП

Віталій БОЯРЧУК – заступник голови, професор, проректор ЛНУП

Оксана ЧЕРЕЧОН – відповідальний секретар форуму, доцент ЛНУП

ЧЛЕНИ КОМІТЕТУ:

К. КОВАЛЬЧИК – ректор Природничого університету в Любліні (Польща);

Х. БЕЛОЄВ – ректор Русенського університету «Ангел Кинчев» (Болгарія);

І. ЖУХОВСЬКИЙ – ректор Міжнародної академії прикладних наук у Ломжі (Польща)

А. БОРУСЕВИЧ – проректор з навчальної роботи Міжнародної академії прикладних наук у Ломжі (Польща)

А. ЦЕЛМС – декан екологічно-будівельного факультету, професор Латвійського університету природничих наук і технологій;

Е. ВОЛЯНІН-ЯРОШ – заступник директора Інституту економіки і управління Державного техніко-економічного університету в Ярославі (Польща);

Е. ШИМАНСЬКА – професор Варшавського університету природничих наук (Польща);

Г. СЛЮСАЖ – професор Жешувського університету (Польща);

Г. ЛПІНСЬКА – заступник декана факультету агробіоінженерії Люблінського природничого університету (Польща);

А. НОВАЦЬКА – проректор з науки та розвитку Мазовецького державного університету в Плоцьку (Польща);

А. ТРЕТЯК – член-кореспондент НААН України, професор Білоцерківського НАУ;

О. ГОРАШ – професор Подільського державного університету;

Н. СТОЙКО – головний учений секретар Львівського НУП;

С. КОВАЛИШИН – декан факультету механіки, енергетики та інформаційних технологій Львівського НУП;

А. МАЗУРАК – декан факультету будівництва та архітектури Львівського НУП;

В. КОВАЛІВ – декан факультету управління, економіки та права Львівського НУП;

О. АНДРУШКО – в.о. декана факультету агротехнологій та екології Львівського НУП;

П. КОЛОДІЙ – декан факультету землевпорядкування та туризму Львівського НУП;

Г. ГРЕЩУК – професор, завідувач кафедри права Львівського НУП;

Б. ГУЛЬКО – доцент кафедри садівництва та овочівництва Львівського НУП;

З. РИЖОК – голова наукового товариства студентів, аспірантів, докторантів та молодих вчених університету, доцент ЛНУП

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ ТА РАЦІОНАЛЬНОГО ВИКОРИСТАННЯ

О. В'юнник

Державний біотехнологічний університет

The classification of land resources is considered as an important tool of effective management and rational use of land. Classification allows to systematize information about different types of land, to determine their legal status and condition, which contributes to optimal planning and management of land resources. The main classification features are highlighted, in particular by subjects of property rights, nature of use, degree of involvement in economic activity, industry purpose and participation in mortgage lending. A three-level approach to the classification of land resources by the level of involvement in the production process is proposed, which allows to increase the effectiveness of management decisions and ensure the rational use of land assets. The importance of compliance of the classification with international standards was emphasized, which will contribute to sustainable development and preservation of natural resources.

Keywords: classification of land resources, effective management, rational use, legal status of land, management decisions, sustainable development.

В умовах сьогодення концепція сталого розвитку є основою для планування і управління всіма видами ресурсів, включаючи земельні. Сталий розвиток передбачає збалансоване використання земельних ресурсів з урахуванням економічних, екологічних і соціальних аспектів, що забезпечує довгострокове збереження їх продуктивності та екосистемних функцій [1]. Класифікація земельних ресурсів відіграє важливу роль у цьому процесі, оскільки дозволяє ефективніше планувати їх використання, зберігати природний потенціал та підтримувати стабільність екосистем для майбутніх поколінь.

Класифікація земельних ресурсів є необхідною умовою для їх ефективного управління, контролю та оптимізації використання. Вона дозволяє систематизувати інформацію про різні типи земель, визначити їх правовий статус та стан, а також забезпечити надійне планування заходів щодо їх раціонального використання і відтворення. Комплексний підхід до класифікації земельних ресурсів дозволяє виділити низку важливих класифікаційних ознак, які використовуються для оптимізації процесів управління та прийняття рішень.

Узагальнивши підходи науковців [2–7], можна виокремити такі основні класифікаційні ознаки земельних ресурсів:

- *за суб'єктами прав власності* земельні ресурси можна класифікувати за формами власності, які охоплюють приватну, комунальну та державну власність. Такий поділ дає змогу ефективніше управляти земельними ресурсами в рамках різних господарських структур, оскільки кожен вид власності передбачає свої правові особливості управління та контролю;

- *за характером користування та володіння* землі можуть бути власними, перебувати в постійному користуванні, бути орендованими (довгострокова або короткострокова оренда) чи використовуватись на основі інших правовідносин. Ця класифікація допомагає вирішувати питання щодо порядку їх використання, передачі, вилучення та відновлення, що має важливе значення для управління земельними ресурсами в довгостроковій перспективі;

- *за ступенем використання в господарській діяльності* – класифікація за цією ознакою дозволяє розподілити землі на ті, що активно використовуються у виробничих процесах, законсервовані землі та землі запасу, а також ті, що тимчасово не задіяні у виробництві. Цей поділ допомагає визначати рівень ефективності використання земель, необхідність інвестицій у поліпшення або відновлення земель, а також приймати рішення щодо їх можливого тимчасового вилучення з господарського обороту;

- за галузевим призначенням земельні ресурси можна класифікувати залежно від їх призначення для використання в різних галузях, таких як сільське господарство, промисловість, транспорт, зв'язок, водний та лісовий фонди тощо. Ця ознака сприяє ефективному плануванню і контролю використання земель відповідно до специфічних потреб кожної галузі, враховуючи особливості їх експлуатації та відновлення.

- за участю в іпотечному кредитуванні – земельні ресурси можна класифікувати за їх участю у фінансових операціях, зокрема в іпотечному кредитуванні. Землі можуть бути використані як застава або не брати участі в таких операціях. Це дозволяє оцінювати фінансовий стан підприємства, розраховувати можливості залучення додаткових фінансових ресурсів та прогнозувати розвиток підприємства на основі земельних активів.

В умовах сучасної економіки раціональне використання земельних ресурсів стає одним із пріоритетних завдань. Для забезпечення ефективності управління земельними ресурсами їх доцільно класифікувати за рівнем залучення у виробництво. Це дозволяє виділити три основні групи земель:

I. Землі, що активно використовуються: власні, орендовані, включаючи ті, що перебувають у довгостроковому користуванні або під заставою.

II. Землі, що тимчасово вилучені з виробничого процесу: наприклад, ті, що надані в оренду або тимчасово не використовуються за своїм призначенням через війну в країні.

III. Інші землі, що не залучені до господарської діяльності: наприклад, радіоактивно забруднені, заболочені або такі, що тимчасово не можуть виконувати функції ресурсної бази [3].

Цей підхід дозволяє точніше планувати використання земель, оцінювати їх стан та вчасно реагувати на зміни, що виникають у процесі господарської діяльності. Крім того, така класифікація надає можливість виявляти ділянки, що потребують відновлення або спеціальних заходів для покращення їх продуктивності.

Класифікація земельних ресурсів повинна відповідати не лише внутрішньому законодавству країни, але й міжнародним стандартам управління земельними ресурсами. Це дозволить забезпечити взаємодію між державними та приватними структурами, оптимізувати обмін інформацією про землі, а також підвищити ефективність управлінських рішень. Успішна інтеграція таких підходів сприятиме розвитку національних програм сталого землекористування та збереженню природних ресурсів у довгостроковій перспективі.

Отже, класифікація земельних ресурсів є необхідним елементом для їх раціонального використання, контролю та оптимізації в умовах сучасної економіки. Вона забезпечує прозорість управлінських рішень, сприяє збереженню природного потенціалу та підвищує ефективність використання земель у різних галузях господарської діяльності.

Бібліографічний список

1. Information Processes as a Prerequisite for the Sustainable Development of Agricultural Enterprises / S. Zaika, J. Skudlarski, O. Mandych, O. Hridin, O. Zaika. *Lecture Notes on Data Engineering and Communications Technologies. Cham*, 2024. Vol. 194: Modern Trends in Financial and Innovation Data Processes. P. 223–244. DOI https://doi.org/10.1007/978-3-031-53984-8_10.

2. Грищенко О. В., Заїка С. О. Аналіз земельних ресурсів в умовах розвитку ринкових відносин. Харків: ХНТУСГ, 2004. 17 с.

3. Добряк Д. С., Дребот О. І., Мельник П. П. Наукові засади класифікації орних земель за продуктивністю ґрунтів для вирощування основних сільськогосподарських культур. *Збалансоване природокористування*. 2021. № 1. С. 12–19. DOI: 10.33730/2310-4678.1.2021.231861.

4. Добряк Д. С., Канаш О. П., Бабміндра Д. І., Розумний І. А. Класифікація сільськогосподарських земель як наукова передумова їх екологічнобезпечного використання. 2-ге вид. Київ: Урожай, 2009. 464 с.

5. Заїка С. О., Харчевнікова Л. С. Аналіз ефективності використання земельних

ресурсів. Харків: Вид-во «Міськдрук», 2014. 24 с.

6. Канаш, О. П. Принципи класифікації земель як основи раціонального використання земельних ресурсів. *Вісник аграрної науки*. 2002. № 3 С. 63–66.

7. Сопов Д. С., Хайнус Д. Д., Бузіна І. М., Макеєва Л. М. Сучасні механізми управлінського впливу на процес землекористування. *«Наукові інновації та передові технології» (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»*. № 3 (17). 2023. С. 59–71.

ВИДИ МІСТОБУДІВНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ В СТРУКТУРІ КОМПЛЕКСНОГО ПЛАНУ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Г. Дудич, к. е. н.

Львівський національний університет природокористування

An analysis of the types and purpose of urban planning documentation was carried out, in particular, a comprehensive plan for the spatial development of territories with the aim of ensuring the perspective use of the community's land resources.

Key words: urban planning documentation, territorial community, spatial planning, comprehensive plan of spatial development of territories.

При здійсненні планування і забудови територій на місцевому рівні обов'язковою умовою є врахування громадських інтересів для визначення потреби розташування об'єктів житлово-комунального господарства, соціальної, інженерної та транспортної інфраструктури тощо. Окрім того, у комплексному плані просторового розвитку територій необхідно врахувати приватні інтереси для забезпечення можливостей набуття у власність, або користування земельних ділянок різного цільового призначення.

Проблеми просторового планування територій, методичні підходи до розроблення містобудівної документації розглянуто у дослідженнях Г. Грещук [1], А. Третьяка, В. Третьяк, Т. Прядки, Ю. Скляра, Н. Капінос [4], А. Шворака [5]. Однак перспективи подальших наукових досліджень потребують удосконалення структури і змісту комплексного плану просторового розвитку територій територіальних громад у частині використання та відведення земельних ділянок.

Аналіз видів та призначення містобудівних документів, зокрема комплексного плану просторового розвитку територій.

Комплексний план містить тематичні розділи, що охоплюють напрями розвитку територіальної громади, включаючи планувальні рішення щодо перспективного використання територій, а саме рішення з:

- просторово-планувальної організації територій;
- землеустрою та землекористування;
- ландшафтного планування;
- обмежень у використанні земельних ресурсів;
- функціонального зонування та забудови територій;
- обслуговування населення;
- транспортної інфраструктури;
- охорони земель;
- інженерного забезпечення та благоустрою територій [2].

У Законі України «Про регулювання містобудівної діяльності» [3] встановлено, що комплексний план просторового розвитку територій у своїй структурі містить:

- проект встановлення (зміни) меж територій режиму утворюючих об'єктів та обмежень у використанні земель;